

Inv: 23

AKADEEMILISE
USUTEADLASTE SELTSI
KÜMMME AASTAT

18300

AKADEEMILISE USUTEADLASTE SELTSI KIRJASTUS
TARTU, 1931

175 258
Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

70 227

Ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῆ, ἡ
ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ
φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

Kol. 3, 4.

vil! praost

Johann Nathan Aunverdt

† 1. V 1927

vil! prof. dr. phil. et cand. theol.

Peeter Siegfried Nikolaus Pöld

† 1. IX 1930

A-7746
ksv!

Hermann Ahas

† 27. VI 1927

ksv!

Hans Jäärats

† 10. II 1929

ksv!

Friedrich Voldemar Vann

† 4. IV 1931

Dekaan prof. dr. H. B. Rahamägi.

AKADEEMILISE USUTEADLASTE SELTSI X AASTAPÄEVAKS.

Akadeemiline Usuteadlaste Selts kinnitati Ülikooli Valitsuselt 19. aprillil 1921. a.

Eesti soost usuteaduse üliõpilaste ammune soov oli sellega täitunud.

Töötas ju küll Tartu Ülikooli juures juba kauemat aega „Theologischer Verein“; kuid selle liikmeksastumisega olid seotud teatud tingimused, mis sakslastele-usuteadlastele iseenesest arusaadavad ja mõistetavad, eestlastele aga sisseastumisel takistuseks olid.

Allakirjutanu stuudiumi ajal pidas üks tolekordne „Theol. Verein'i“ esimees, soovides, et seltsi astuks ka eestlasi, läbirääkimisi oma seltsi vilistlastega ja mõne eestlasega „Verein'i“ struktuuri muutmiseks, nõnda et võimalus oleks olnud ilma iseäraliste takistusteta eestlastel „Verein'i“ ilmuda mitte ainult „külalisena“ resp. „alalise külalisena“, vaid täieõiguslise liikmena. Kuid nendest läbirääkimistest ei tulnud midagi välja. „Theol. Verein'i“ vanemad liikmed, vilistlased, pole nõus olnud muudatustega.

Mitmel puhul harutasime eestlastest-usuteaduse üliõpilaste kokkuliitumise küsimust. Kuid ka sellest ei tulnud midagi välja. Esiteks oli usuteaduse üliõpilasi eestlasi vähe; teiseks olid nad enamikus koondunud Eesti Üliõpilaste Seltsi, kus siis omavahel niikuinii kokku puutati ja tarvilikul puhul mõndagi küsimust üheskoos läbiharutati ja seisukohti võeti.

Kui Eesti ülikooliga eesti usuteadlaste arv kohe tunduvalt tõusis ja nad olid laiali mitmesugustes organisatsioonides, oli oma seltsi asutamine otsustatud tõsiasi. Katsuti küll veel kord „Theol. Verein'iga“ läbirääkimisi pidada, kuid positiivsete tagajärgedeta.

Juba Akadeemilise Usuteadlaste Seltsi viienda aastapäeval (19. IV. 1926) oli selge nii seltsi trükitud aruandest, aktusel peetud

kõnedest ja tervitustest, kui ka „Üliõpilaslehe“ Ak. Usuteadlaste Seltsi erinumbris (15. V. 1926, nr. 6) ilmutavatest artiklitest ja kirjutistest, et oli õigustatud oma ülikooli juurde Akad. Usuteadlaste Seltsi ellukutsumine. Seda enam paistab see õigustus silma seltsi 1921—1931. aasta kohta käivatest aruannetest ja arvudest.

Niisamuti on osutunud õigeks ja tarvilikuks tooalus, need sihtjooned, millised seltsile anti ja millest kujukalt kõneles prof. O. Sild oma aktusekõnes A. U. S-i V aastapäeval (vaata „Üliõpilasleht“ 15. V. 1926, nr. 6, lhk. 85 jj.). Akadeemiline Usuteadlaste Selts peab oma eluga, olemisega, töötamisega seisma keskusuteaduse välja tema püüete ja võitlustega, probleemide ülesseadmise ja lahendamiskatsetega.

Kuna A. U. S-i põhikiri sellele põhitendentsile on truuk jäänud ja edaspidi ka jääma peab, kui ta tahab olla akadeemiline usuteadlaste selts, ja kuna seltsi senisest tegevusest ja tööst, sisemisest elust ning ettetulnud muudatustest siinsamas albumis teised kirjutavad, siis tahaks allakirjutanu siinkohal A. U. S-i kümnenda aastapäeva puhul mõni sõna ütelda noorte usuteadlaste praegusest momendist tingitud teaduslikkudest püüetest ja tööst.

Iga teadusliku töö püüe on: otsida vastuseid, küsimusi, ja lahendusi, kus probleeme. Mis leitud, kokkukantud, tunnetatud, otsustatud, kindel — see on juba teaduseaida raudvara. Seda tarvitatakse, seda enam ei uurita. Sellepärast jääb „teaduslikust tööst“ kõigepealt see eemale, kus juba lahtiseid uksi tahetakse lahti kangutada, juba leitud tõde uuesti leida.

Niisamuti jääb teaduslikust tööst eemale veskitiibadega võitlemine, s. o. ettekujutatavate, tühiste, vale suurustega töötamine.

Kuid tahaksin meelde tuletada, et peale selle kõige on teaduse väli otsata suur. Tuleb tingimata ennast piirata. „Targas piiritlemises näitub meister“.

Akad. Usut. Seltsi liikmetel, kelledeks ju esmajooneliselt üliõpilased-estlased, tuleb tänapäev allakirjutanu arvates välja tõsta kõigepealt kahtala usuteadusest.

Üks on: usuteaduslikud põhiküsimused, põhialused. Nende küsimuste ümber olevatest selgitustest võtavad kõik akad. usuteadlased osa, terves ilmas. Kõigevähemalt peame omale nendes selgust muretsema.

Et usuteadus olema peab ja on, on selge, sest kui teadus tahab tõsielu tunnetada, tuleb temal ka kaugemas ulatuses tingimata tegemist teha niisuguse laialdase ja inimellu sügavasti tungiva nähtega, nagu seda on religioon. Kuid: usuteadusel on oma suur tegelik tagasein. Nagu õigusteadusel — riik, nii usuteadusel — kirik ja selle eluavaldused, püüded ja igatsused,

lootused ja eesmärgid. Usuteadlastel tuleb tänapäev kindlalt ja teadlikult selle alaga seotud probleemid läbi töötada, seisukohad võtta.

Usuteadlastel on ülesanne ja kohus kirikule midagi anda, nagu õigusteadlastel riigile. Nii imelikuna kui see ka ei kosta, on ometigi usuteaduse ülesanne ja eesmärk selge, puhas, kindel õpetus, teadmine. Mitte ainult *ὀρθὰ δόξα* (õiged arvamus), vaid *ὀρθὰ δόγματα* (õiged õpetuslaused). Kas see temale korda läheb ja kui kaugelt see õnnestub, on iseasi. Aga — usuteadus peaks ennast kui teadus ära salgama, kui tema püüe ei oleks „*ὀρθοδοξία*“. Iga teaduse püüe on kindlus, selgus. Ja kui see teatud küsimustes kättesaamatu, siis tuleb ka seda selgitada ja põhjendada, miks see kättesaamatu, mitte aga mõnda arvamist kindla teadmise aupaiste sisse lasta tõusta.

Siin on praeguse aja usuteadlastel paar põhjapanevat küsimust läbi seedida, olgugi et nad lihtsad ja nagu läbipaistvad näivad olevat. Esiteks: kas on meil, usuteadlastel, vabadus Jumalast ükstapuhas mis mõtelda ja õpetada? Teiste sõnadega: kas usuteadusse puutuvad asjad on tõsioluline ilm, realiteet, mille olemasolemine ja niiolemine meist ei olene, või: loome meie jumalaid oma näo järele?

Ei saa kahtlustki olla, et meie kõik ütleme: meil, kui meil üldse usku on, ei ole mitte vabadust ükstapuhas mis ja kuidas Jumalast mõtelda, nõnda nagu loodusteadlasel pole vabadust ükstapuhas mis ja kuidas loodusest mõtelda, vaid meie oleme „Tema enese poolt tunnetatud“, et meie omaltpoolt seda võiksime väljendada meie tunnetuses.

Kuid siis tuleb teine küsimus: kus on siis meile see „Jumala poolt sündinud tunnetus“ antud? See on õigem praeguse-aja usuteadlaste meisterküsimus: küsimus ilmutuse järele! Iga teoloogiline tunnetus on tingimata ilmutustunnetus, tunnetus ilmutuse alusel, kui ta ei taha olla ainult metafüüsiline hüpotees või ohjeldamatu spekulatsioon. Usuteadus ei või ju olla müütos, küll peab olema ta usulise reaailma kindel tunnetus. Sellega ühenduses on praegusel ajal üles kerkinud hulk probleeme Jumala sõna, ilmutuse, ruumi ja aja, relatiivsuse ja eshatoloogia mõistete ümber.

Praegusel ajal Akadeemilises Usuteadlaste Seltsis peab tunda olema elevust nende küsimuste ümber. See kõigepealt, peab kindla ilmega õhkkonna looma ka teiste usuteadlaste küsimuste lahendamisel ja käsitlemisel.

Ütlesin, et Akadeemilise Usuteadlaste Seltsi liikmetel tuleb kõigepealt välja tõsta kaht ala usuteadusest. Esimest nimetasin.

Ja teine? Akad. Usut. Seltsis on usuteadlased - eestlased koos. Juba põhikirja järele rõhutatakse sellepärast, et „selts pühendab erilist huvi kodumaa usu- ja kirikuelu uurimisele“. Meie ei tohi mitte ootama jääda, kuni tei-

sed mingisugust uut usku vabritseerivad, mida meie rahvale soovitatakse kui rahvapärast, ehk kuni teised rahvused ja teised ülikoolid meie usuelu küsimuste uurimisel enam pakuvad kui meie. Juba kostavad siin mitte ainult hääled, vaid ka esimesed sammud. Meil ei pea ükstapuhas olema, kuidas meie senist usu- ja kirikuelu kirjeldatakse ja mida tegelikult meie rahvale tahetakse anda. Mis on meie rahvale olnud eluleivaks? Mida on temale pakutud? Mis temal olemas? Ja mis ja kuidas seda eluleiba temale anda — ja mitte kive? need küsimused ja probleemid peaksid iga usuteadlase-eeslase südame soojalt tuksuma panema.

Kui vaadata Akad. Usut. Seltsi senist tööd ja hinnata tema seniseid püüdmisi, siis paistab allkirjutanule, et siia maani, olgu see siis vahel teadlikult, vahel ehk õnneliku juhuse läbi, on Akad. Usut. Selts selles kahes suunas liikuda tahtnud ja liikunud.

Kümnendal aastapäeval võib ainult soovida, et teadlikkus sellest järgmises detsenniumis kasvaks ja meie rahva usu- ja kirikuelu Akadeemilise Usuteadlaste Seltsi töö läbi rikastuks.

Selleläbi on rikastatud töö tulemused Jumala viina mäe väljadel.

Rektor prof. dr. J. Köpp.

PROBLEEME JA ÜLESANDEID.

Eesti usuteadlaste koondise esimese kümnendi pöördepäeval lubatagu mind tagasivaatamise asemel jälgida mõnda joont tuleviku suunas, millest järgnevad ülesanded kõige pealt usuteadlastele. On kindel, et igavene evangeelium peab jääma, veel rohkem, peab sama elavaks sõnaks ja loovaks ning määravaks jõuks praegusele ja tulevasele rahvapõlvele. Kuigi evangeeliumi vägi ja mõju lõplikult ei olene sellest, kas usuteadlased on küllalt oma ülesannete kõrgusel, on siiski selge, et nendel, kes teatavas mõttes on vahemeesteks evangeeliumi ja rahva vahel, siin on täita tähtis osa.

Inimese vaimlis-hingelisest seisundist ühelt ning usuelu senisest arengkäigust teiselt poolt lähtub rida probleeme, mis ootavad lahendamist rahva usulise elu õige arenemise huvides. Mainitagu siin vaid mõnda neist:

1. Üksiku inimese õigus enese ja Jumala vahekorra kujundamisel ja kiriku kui ajalooliselt kujunenud asutise nõuded selle vahekorra

korraldamise kohta. Kui esimesest evangeelses mõttes kasvab täielik südametunnistuse- ja usuvabaduse nõue, peab kirik oma õiguseks ning kohuseksi piirata seda vabadust teataval määral üksikuile kirikuliikmeile, eriti kirikuteenritele. Siin juurduvad konfliktid, mis ei ole saatuslikud mitte ainult üksiku isiku eetilisele puhtusele ja kõrgusele, vaid võivad põhjustada otsekohesuse ja tõelikkuse hävimist kiriku liikmete laiemates hulkades. Usuteadlaste ülesandeks jääb leida tegelikult sünteesi isiku kõrgema usulis-eetilise väärtuse ja kiriku olu vahel. Kindel on, et evangeelses kirikus see süntees ei asu sellel joonel, mis viib lõpuks välja inimliku autoriteedi piiramatule tunnustamisele lõppotsuse andjana usu- ja südametunnistuse küsimusis, mis juures on hukkamisele määratud parem osa inimeses.

2. Vaimlise arengu ja usu elu vahekord üksikus isikus ja ühiskonnas.

Religioon on olnud ja on praegugi veel elu määrav ja korraldav tegur sääl, kus ta tegelikult kehastab isiku ja ühiskonna vaimlis-hingelise olemise kõrgemat astet. Tekib aga siin lõhe religiooni empiirilise kuju ja ühiskonna vahel, siis kaotab religioon mõju kas täiesti, või tema harrastamine muutub surnud vormide täitmiseks ja sõnade ning formulite orjamiseks, millest ei või sündida uus elu.

Väljapääsu otsimise tee viib vaimlise elu õiguse ja tarviduste tunnustamisele ei mitte üksnes teoreetiliselt vaid ka tegelikult. Koguduse liikmete nõuded usutõdede esitamise laadi ja vormi suhtes muutuvad alatasa, pidades sammu nende vaimlise kasvamisega. Oleks täiesti õigustamata ning ühiskonna kui terviku usulele hädaohtlik harrastada usutõdede käsitamisel viise, mis arvestavad peamiselt neid, kelle vaimline areng on jäänud peatuma teatud astmele, kust ei ole enam edasiminekut. See tähendaks kiriku tugimist peamiselt järkjärgult likvideeruvale ühiskonna osale ning teiselt poolt loobumist sellest põhimõttest, et evangeelium on antud „kõigele rahvale“.

3. Usk ja tegelik elu.

Ristiusk ei ole mitte seitsinasest maailmast, tema tõstab inimese välja kaduvuse piirkonnast ja võimu alt ning juhatab viimaks igavikku, Jumalaga osasaamise.

Selle juures on ometi olemas tunne, isegi veene, et ristiusk peab olema inimesele abiks elu võitluses selles maailmas, ja seda mitte ainult sisemise ilma kujundajana, vaid ka mõjutades välis-tegi elutingimuste muutumist paremaiks. Rahvakiriku mõiste sügavama mõtte leiamegi viimaks selles, et kirik kui usuline koon-dis peab olema ka sotsiaalse elu teguriks: kirikult, kes seisab terve rahva, mitte ainult mõne üksiku kihi teenistuses, oodatakse kaasamõjumist üksikute ühiskonna osade vahekordade muutumisele õiglasemaiks, kristlikule armastusele põhjenevaiks.

Sünteesile viib see kindel teadmine, et ristiusk, olles mitte sellest maailmast, ometigi on elu väeks ka selles maailmas. Iga-viku väärtuste omaks võtmine ei või olla sünnitamata uut elu, mis ümber muudab sellegi ilma laadi ja näo. Ristiusk ei ole ikkagi mitte ainult õpetus või peamiselt õpetus, vaid tegelik ülespidamine ja Jumalasse ning maailmasse suhtumine vastavalt uuendatud meelsusele. Kus aga puudub seesugune usu vili, sääl on tõsine põhjus asetada küsimismärk usu olemasolule üldse.

4. Usk ja rahvus.

Ristiusk on oma olult üldinimlik ning selles mõttes ülerahvuslik suurus. Teiselt poolt on rahvustunne üks algelisemaid tundeseisukordi, millises koostunud rahva kehalise, vaimlise ja hingelise olemise elemendid. Mida pidada ülemaks, tähtsamaks? Sünteesi ei saavutata ei rahvustunde halvamisega usu huvides ega usutunde kõrvaldamisega rahvustunde kasuks. Ei ole ka teostatav mingisuguse uue puhtrahvusliku usu konstrueerimine ja ristiusu asendamine sellega. Ometi on kindel, et usutunnet ja rahvuslikku elementi ei saa teineteisest eraldada. On ju usuilmaski viimaks tegemist rahvahinge kõige sügavama, omasema alaga, nagu see on üksiku isikugi juures. Sellepärast on tõsiseks usuelu arenemiseks oluliselt tarvilik arvestada rahva hingelist omapärasust, nagu see väljendub eriti rahvustundes; siit saab paratamatuks vabanemine võõrastest mõjudest ja tegelik väljajõudmine oma usulise elu vormidele.

Leida sisemist sünteesi üldinimliku ristiusu ja eesti rahva hingeilma vahel ning anda usuelule Eestis väliseltki kuju, mis vastab rahva hinge põhilaadile — see on ülesanne, mis väärrib eesti usuteadlaste tõsist tähelepanu.

Need — mõned probleemid ja põhiülesanded. Jatkugu armastust ja jõudu neist kinnihakkamiseks ja saatku Kõigekõrgema õnnistus ustavat tööd Jumalariigi ehitamisel Eestis.

Prof. O. Schild.

* * *

*

A. U. S. on akadeemiline selts. Niisugusena on ta seni meie ainuukeene usuteaduslik selts. Seda suurem on ta vastutus tema olemise ja tegevuse eest. Tema liikmete hulka kuulub õppejõude, tema vilistlaste hulka ülikooli lõpetanud usuteadlasi. On sellepärast vähe, kui liikmed tahavad muuseas ennast harida ka usuteaduslikult. Arvan, et niisugune selts peab usuteaduse alal ka loovad tööd tegema, vähemalt loovast tööst osa võtma ja seda toetama. Tal peab usuteaduslikke alasid olema, millel ta akadeemilise usuteadusliku seltsina tegev on või vähemalt niisugusest tööst osa võtab ja seda toetab.

Puudub tal niisugune tegevus või ka niisugusest tööst osavõtmine ja toetamine või koguni osavõtnise ja arusaamise tahe, siis kaotab ta oma „akadeemilise“ seltsi õigustuse ja ei täida neid ülesandeid, mida niisuguselt seltsilt nõuda võib ja nõudma peab.

Õp. J. Aunver.

TAGASI — SELLES ON ELU LUNASTUS JA VÕIT!

Madalalt hinnatakse tänapäeval inimese hinge. Tehnika ja selle saavutised — kõiksugu masinad ja tapavahendid — on vangistanud inimese mõistuse ja meeled. Neomaterjalism, ehk kuidas seda ka nimetatakse, — ründab ristiusu ilma ja kultuuri; paistab vaheti, kui sünniks see erilise eduga.

Kui aga vaenlane koondab oma jõude ja teeb jõupingutusi, et anda otsustavat lööki oma vastasele, siis ei tohi magada ka viimane. Need, kelle hinges helisevad sügavaima usuvarana sõnad: „Issand, kelle juurde peame meie minema, Sul on igavese elu sõnad,“ on kohustatud anduma mitte ainult sõnades, vaid kogu oma eluga suurimale inimesele ja Jumala Pojale — Jeesusele Kristusele.

Siis saavad asjatuks materjalismi rünnakud Jumalariigi ehitajaile ja kaitsjaile.

Siis ei valitse masin — inimvaimu produkt — enam inimest, vaid viimane esimest.

Olgu meie lipukiri: Tagasi Jeesuse juurde — selles on elu võit ja lunastus! Mitte aga — edasi edu ja tehnika nimel — ilma Jumala vaimuta.

Prof. emer. M. J. Eisen.

CAVEANT CONSULES!

Nii kaua kui riigil Jeesus ehituste ja ettevõtete aluseks, sellest alusest sammugi kõrvale nihkumata, võib ta isegi maru võimsates puhangutes püsida. Loobub ta aga sellest alusest, eelistades inimeste tahet ja toetudes kristlusega mittekokkukõlas olevatele vooludele, tõmbab ta kirve iga päev ikka enam rahva elu juuri katki raiuma. Ilma kristluse põhiõpetuste tunnustuseta ei suuda Eesti teda külastavatele kahjulikkudele marudele enam vastu panna, vaid need tõukavad ta šiboletti ette ja rahvas satub väljapääsmist mittepakkuvasse kuristikku.

Hädaoht õpetagu ometi: kristluse lipp kõrgesse lehvima, üldkasu üle kõige, erakonna ja omakasu nurka; tantsule ebajumalaks saanud erakonna ees järgneb kuldvasika saatus! Lahti silmad, Siioni vahimehed, hoolitsema, et ajaline tulundus hinge ei lämmataks! Caveant consules!

TAHAME ÕIETI MÕISTA PÜHA KIRJA

ja Kirja õige mõistmine peaks olema igale usuteadlasele tähtsamaks eesmärgiks. Ka Kristuse kasvatustöö jüngrite kallal lõppes sellega, et „Tema tegi nende mõistuse lahti, et nemad kirju mõistsid“ (Lk. 24, 45). Tahame siis mõista Kirja õieti, tuleb võtta lähtekohaks: vaadata Pühale Kirjale mitte ainult kui objektile, mida vaja arvustada, vaid kui autoriteedile, kelle alla end painutame ja kelle arvustada end laseme. Mitte ainult Piiblis vigu otsida ja leida, vaid tähtsam on — oma vigu Piiblil enesele näidata lasta.

Meil usuteadlastel ilmneb kergesti kalduvus teaduseinimestena muutuda ühekülgsest arvustajaiks. Tuleb pidada silmas, et oleme ka usuinimesed, ja just niisugustena — kõige radikaalsema s. t. Jumala Sõna arvustuse alused.

Õp. A. Kuusik.

EDASI, SIHTIDE POOLE!

Üksik inimelu on ühekülgne.

Üksiku inimese iseloomus ei leidu kõiki jooni. Mitte kõiki andeid ei või üksik inimlaps tunnistada omaks.

Kõike ei saa ma oma elus läbi elada — ja ometi toob elu esile juhtumusi, mis mulle tundmatud, võõrad, millest väljapääs küll võimalik päale paljude väärsammude, suurte jõupingutuste, mis aga enamikult jäävad ära teiste elukogemuste põhjal.

Teadmine, et inimene mitte üksi eluvõitluses ei seisa, vaid et temal on toetajaid, kaasaaitajaid — suurendab jõudu, lisandab julgust.

Inimsüda otsib osadust teistega. Inimene on loodud ühisolendiks. Kuid mitte ainult, et saada — vaid ka, et anda. Sellel põhjeneb elu. Oleme kohustatud teistele andma, teisi aitama. Sellega kasvab meie elu, see annab talle mõtte, sisu. Püüame täiusliku elu poole.

Seepärast on meil tarvis ühinguid. Seepärast on neil täita oma kõrged ülesanded.

Ainult ühised sihid seovad inimesi. Ja mida kõrgemad aated, puhtamad paleused ühingul — seda tugevam peaks ka olema side selle ühingu üksikute liikmete vahel.

Kas võime kujutella täiuslikumat elusihiti kui see on usuteadlasel?! Ristiusu sügavaid saavutisi omada ja neid edasi kanda ja seda teha usuisa Luteri elurõõmsas vaimus: selleks maksab elada, püüda, vaeva näha, ohvreid kanda! Ja meie poolt on Jumala töö — et see töö kannab vilja!

Ühisel rindel, ühisel jõul ja nõul edasi sihtide poole!

TÄHTPÄEVAD KOHUSTAVAD.

Milleks? Järele kaaluma küsimust, miks oleme ja kuhu püüame. Samuti kohustab käesolev tähtpäev A. U. S-i.

Kümme aastat on rühmatud tööd teha kodumaa kirikus ja vaevalt on jõutud tähistada tööpõllu piirid ning ajada mõni vagu nurmele. A. U. S. peab andma uusi künni- ja külvimehi kirikule ja varustama neid tarvilise meelsuse ja tööriistadega. Kadugu vaga muinasjutt, et meil on usklik rahvas; vaid teadku iga tööleasuja, et tuleb künda ja harida söödissimeisnud põldu, mis läbi kasvanud umbrohust. Selleks tööks on tarvis teravaid atru ja künnimehele püsivust ja sitkust, küll annab sööt siis viimaks lokkavale viljapõllule aset. A. U. S. nähku oma ülesannet kahes suunas: virgutada oma liikmeskonda usinale teaduslikule uuringule, et tööriistad oleksid teravad, ja arendada tulevaste töötegijate juures palveelu ja Jumalaotsimist, et tuleks sellest tööroõmu, püsivust ja sitkust. Surugu A. U. S. oma liikmeile kätte kaheterase mõõga, mis lõikab umbrohtu enese sees ja enese ümber, ja juhatagu ta neid suure Külvaja juurde, kes puhastatud pinnale heidab oma vägeva käega uue elu seemet.

Dir. L. Raudkepp.

USUTEADUSE ARENGUST.

Usuteaduse arengus on olnud mitu peavoolu: puhtdogmaatiline, müstiline, ratsjonalistlik, biblitsistlik ehk pietistlik resp. metodistlik (südameteoloogia). Ka on läinud sajandil juurde tulnud harusid resp. õppetoole: välismisjon, sisemisjon ehk karitatiivne usuteadus, võrdlev usunditeadus, usupsükoloogia. Uuem aeg — nüüdisaeg — hakkab veel üht haru välja arendama, kui mitte just veel nime poolest, siis vähemalt sisult — see on „usuline eluteadus ehk usuline elufilosoofia“. Siia kuulub usuteadlase kristliku ilmavaate selgitamine ja viljakakstegemine, enesekasvatuse kristliku karakteri kujundamiseks, teoloogia, teaduse ning elunõuete süntees (kuigi relatiivne), rahva kasvatamine, sotsiaalküsimused (osalt isegi poliitilised), kirikute ja rahvaste lähendamine rahu saavutamiseks j. m. s.

Eesti usuteaduse viljakamaiks aladeks lähemas tulevikus võivad küll olla kirikuloolised uuringud ja „usuline eluteadus“ meie rahva elu ja kiriku raames, muidugi mitte eridistsipliinina, mitte eeskätt kateedriteadusena — vaid usuteadlase isikliku karakteri arendamisena viljakaks ja tervendavaks tööks kristlikus ja kiriklikus tegevuses. Siin oleks A. U. S-il uusi tähtsaid ülesandeid — ka südameteoloogia, kuigi uuel kujul.

ET EI KAOXS ÜHENDAV SIDE.

Akadeemiline Usuteadlaste Selts tohiks olla koondiseks noortele teadusejüngritele nende tuleviku ülimate sihtide saavutamisel. Sää!l, kus alma mater neile avanud usu, lootuse ja armastuse vara-aidad, ärgu lõppegu teaduseisu ja paleuslik püüd juhtida meie kodumaa rahvast samade varade kasutamisele. Et ei kaoks ühendus-side selles kaasvõitlejate ja vilistlaste vahel, osutugu A. U. Si-10-nes aastapäev parimaks tunnuseks ja püsivamaks sidemeks.

Konsist. ass. õp. A. Sommer.

SAAGU JUMALAILMUTUS PÜHAKS ELAMUSEKS!

Jumal on end maailmas mitmetviisi ilmutanud. Meie näeme Tema k ä t e t ö s u u r u s t looduse raamatu kuldtähelise tulikirja laiul tumesiniseil lehekülil ja õiteküllase aasa, luha, laane, mustamulla, kõrbe, legendiku, oru, mäe, mere ja metsa sügavuses, vaikus-ning ilus. Meie kuuleme Tema h ä ä l t südametunnistuses, mõistuses, teaduses, vaimurikkuses ja inimsoo usundlikes ihalduses. Aime Tema v ä g e v u s t kõlblises ilmakorras, sihi- ja sääduspä-rasuses mikro- ja makrokosmoses. Kuid oma õnnistuse ilmu-tuse on Jumal annud täies ulatuses ainult J e e s u s e s K r i s t u -s e s, Tema evangeeliumis, isikus ja töös. Iga muud ilmutust peame mõistma ning seletama s e l l e ilmutuse erilise normi läbi.

Saagu eriline Jumalailmutus, millest sõltub meie eluvaate suund, pühaks elamuseks Akadeemilise Usuteadlaste Seltsi liik-meile ja vilistlaspererele ka esimesele aastakümnele järgnevail ajal.

Kasvagu, õitsegu ning kandku eluvilja — notitia-fiducia-assensus.

Õp. J. Varik.

MEIE ISE.

Nende kahe sõna sisse mahub kahesugust. Siia mahub usk ini-mese sisse. Mõnikord võib see end kärarikkalt avaldada: Meie teeme ise, võtame ise, meie määrame ise, loome ise. Aga ta võib ka peene väljenduse omada. Niisuguseks sisult rikkaks ja kujult harituks loen ma veenet: „Inimesel ei ole õilsamat sõna oma elu otstarbe jaoks, kui tema ise.“ Selles veendes on midagi kaasakis-kuvat. Me armastame inimesi, kelle elul on tsentrum.

Aga ma ei usu selle veende reaalsusesse. — Inimest on võrrel-dud vulkaanilise saarega, mille põues peituvad hävitavad jõud. Nad võivad uinuda, aga kui nad ärkavad, — ja ärkamata nad ei jää — siis teevad nad inimesest süüdlase. Ja illusinaarseks muutub veene

„õilsamast sõnast“. Ning asemele astub tõde: „Liig väike on ka kõige suurem!“

Meie ise. — Nende sõnade sisse mahub veel midagi teist. Küllap meie tõsine häda ongi elu tsentrumi puudus. Me liigume pendlitaoliselt ja otsime püsipunkti. Kuid kuulatagem: missugune võit ja vabadus kostab, kui korraga hääled hüüavad: „Meie oleme ise kuulnud ja teame, et seesinane on tõesti maailma Õnnistegija, Kristus.“ Meie ise. — Mulle näib, siin on tõde leitud, kuna selles teadmises pendli liikumine lõpeb. Ja tõde teeb vabaks: viljakandmiseks ning ohvriks. Jumal andku, et meie usuteadlaste keskel neid tõuseks, kes tunnistada tohivad: „Ma tean, keda ma olen uskunud...“, kes siis ka paljuid rikkaks teevad. Kuidas seda saada? „Inimesel ei maksa palju ristiinimene olla, aga see nõuab temalt ometi kõik, mis tal on. Aga siis saame me ka kõik, mis Temal on.“

Stud. theol. Krj. Valdmann.

A. U. S-i SÜNNIST JA KUJUNEMISEST.

Eestlasist usuteadlaste püüe koonduda ühispereks ja ühise eesmärgi taotlemiseks on palju vanem kui A. U. S. Juba 1910. a. tehti katset asutada „Eesti Õpetajate Seltsi“ — kuid see katse nurjus. Nimelt nähti asjaomaseis ringkonnis eesti õpetajate organiseerimispuuetes eestlaste lahk-püüdeid, ja kavatsetavat seltsi ei kinnitatud. Ent siiski ei suudetud sellega sumbutada ega takistada esilekerkinud koondumistarvet; see tõuseb 1912. a. uuesti, kuid mitte enam õpetajate, vaid õppivate eestlasist usuteaduse üliõpilaste keskel. 4. oktoobril 1912. a. peetakse 14 üliõpilase osavõtul stud. Aksel Kalda korteris esimene eestlasist usuteadlaste seltsi asutamiskoosolek ja hiljem veel kolm. Neist koosolekuist säilunud protokollide põhjal on võimalus pilku heita raskusile, milliseid tuli selleks ületada, et teostuks kavatsetava seltsi asutamine, ja põhjusile, milliseist oli tingitud elav koondumispuüe. Kõigepäält ilmnes kartus, kas kinnitatakse ka seekordne ettevõte. Neist raskusist loodetakse üle saada, kui rõhutada põhikirjas eestikeelse praktika tarvidust, mida ülikoolis ei saa; kui legaliseerimise asjus küsida nõu professoreilt ja kui võtta mõni usuteaduse professor protektoriks — muidugi sarnane, kes pole seltsi asutamise vastu. Taheti selles asjas astuda isegi kartelli poola usuteadlasiga, kelle juures teada oli eestlastesõbralikkus.

Põhjused, mis sundisid eestlasist usuteadlasi seltsi asutamise katsetele, väärivad tähelepanu kahest seisundist: 1. seesmisest tarvidusest saada ja olla tublideks rahva juhtideks ja õpetajaiks kristlase ja suguvennana nende kõrvale astudes ja 2., et neis püüdeis üksteist toetada ja aidata. Tunti, et sellasteks saamiseks ja sellastena olemiseks on tarvis enesekasvatust, on tarvis arusaamist rahva hingest, teda tunda ja sel teel tasandada kõrgusi rahva ning usuteadlase vahel. Kõike, mida selleks vaja, seda loodeti taotella üksnes omavahel organiseerununa.

Ent kõik need ilusad põhimõtted olid vaid unistused, milliseid ei suudetud viia tegelikkusse ellu. Juba esimesel — n. n. asutamiskoosolekul — võib eraldada pessimiste optimistidest, ebarahvuslasi rahvuslasist ja majanduslikkude võimaluste kaalutlejaid skeptikuid ideekandjaist tulisüdameist. Leidub väljendisi, milles kardetakse seltsi asutamisel tekkivat ainelist kitsikust, öeldakse, et rahvuslus olevat ajast ja arust; kuid sellaseile tule-tatakse meelde Turgenjevi sõna: „Космополит нуль!“ Siiski ei näi sel-

lased eriarvamused olevat hoopis järeelmõjudeta, olgugi et samal koosolekul veel valitakse 5-liikmeline korraldav komisjon ülesandega välja töötada käesoleva ja järgneva semestri töökava. Osavõtnuile tehakse kohuseks ettevõttest kõiki teisi eestlasist usuteadlasi omavahelise saladusena informeerida.

Järgmine koosolek peetakse 13. X. 1912 ja sel koosolekul hävitatakse iseseisva rahvusliku usuteadlaste seltsi asutamise mõte. Enamik koosliijast kaldub ühinemismõttele saksa usuteadlaste ühingu „Theologischer Verein’iga“. Vähemus on selle vastu ja asub opositsiooni, peab ent lõpuks siiski alluma enamuse tahtele — deklareerides, et „eesti teoloogide ühinemine on neile nii kallis, et katsutakse sedagi nii vähe töötavas ühinemises „Theol. Verein’iga““. Koosolekul 17. X. 1912 kaalutellakse veel ühinemisküsimust ja kaks päeva hiljem — 19. X. 1912 — kui on tagasi lükatud „Theol. Verein’i“ poolt kõik esitatud tingimused, loobutakse uutest sellelaadilistest katsetusist ning otsustatakse illegaalselt kokku jääda, igal nädalal pidada üks referaatkoosolek läbirääkimistega. Koostatud referentide nimekirjas seisab teiste kõrval ka rida A. U. S-i vilistlasi — A. Kuusik, A. Sommer, H. Kubu, J. O. Lauri j. t. Kahjuks puuduvad aga igasugused andmed otsustatud illegaalsegi tegevuse üle.

Sama mõte — kolmandat korda üles kerkinuna eestlasist usuteadlaste peres — oli ka A. U. S-i sinni põhjuseks a. 1921. Olgugi ilmselt hoopis erinevats oludes, temagi asutamisel oli raskusi, mis omased eelmistele. Ent nüüd olid nad soodsamate tingimuste tõttu kergemalt lahendatavad.

Varsti päale Ülikooli ametliku töö algust kujunevad mitmesugused organisatsioonid. A. U. S-i asutamine ei kuulu esimesse asutamispalaviku hoogu, vaid hilisemasse. Usuteaduskonnagi kujundamisel on raskusi, mis ei jäta muidugi ka A. U. S-i sündi mõjustamata. 1920. aasta kulub veel täielikult olukorris orienteerumiseks; ka on usuteaduskonna üliõpilaste arv sel ajal üliväike: 18 üliõpilast ja 6 vabakuulajat! 1921. a. I semestril on üliõpilasi juba 39 ja vabakuulajaid 7. Loomulikult hakatakse tundma elavat tarvidust koondumiseks. Kuivõrt siinjuures 1912. a. teostamata jäänud põhimõtted oma mõju on avaldanud, on teadmata; ent üldiselt on nad täiesti samad, mis kihutasid agaraid rahvuslasi 10 a. tagasi koondumiskatseile. Üksnes muutunud oludele tuleb asetada mõtte realiseerimise raskuspunkt. Oli ju endiselt olemas „Theolog. Verein“ suure raamatukogu, oma maja ja oma vastseltasutatud vilistlaskoguga (a. 1919). Nimetatud ühinguks olid astunud põhikirja §§ 11. ja 15. alusel nii mitmedki „Eesti soost“ usuteaduse üliõpilased. Ka olid ühingu taoteldavad eesmärgid ju üldiselt vastuvõetavad: „oma liikmete isikliku läbikäimise varal usuteadlaste omavahelist kokkuseisimist kindlustada ja elustada“ — nähes sääljuures ühendava sidemena a) usuteadlaste ühist kristlik-kõlblist põhivaadet, b) õpingute ühesarnasust ja c) ühiseesmärkide taotlemist. Sellise seisukorra juures tekkis küsimus: kas on üldse tarvis asutada uut usuteadlaste eriseltsi? Kas ei oleks kohasem ka eesti usuteadlasi astuda olemasolevasse „Theol. Verein’i“ ja oma koosseisuga muuta selle meelsust ja ilmet?

Osa usuteadlasi muidugi pooldas viimast seisukohta, teine osa ent toonits iseseisva seltsi asutamistarvet. Oli jõutud just samasse seisukorda, milline avaldus 1912. a. Milliseil tingimusil pidi teostuma hulgaline „Theol. Verein’i“ astumine, selle kohta pole säilunud kirjalikke andmeid nähtavasti mitte. Kokkulepet „Theol. Verein’iga“ ei saavutatud, ja nii ei jäänud muud üle, kui asutada iseseisev selts. 1921. a. 19. aprillil kinnitati A. U. S-i põhikiri Ülikooli Valitsuselt ja kõrvaldati sellega vastuoluvõimalused usuteadlaste keskel, millised oleksid kerkinud esile paratamatult ühinemise puhul „Theol. Verein’iga“.

A. U. S-i asutamisel käidi samade põhimõtete järele, mis maksavad üldiselt teistegi akadeemiliste seltside korraldusis. Ta pidi seisma akadeemilise töö ja teadusega ligidas seoses; tihe kontakt fakulteediga õppe-

jõudude kaudu pidi olema endastmõistetav. Selts pidi saama selle töö ja tegevuse edasiviijaks ja süvendajaks, mida tehakse ametlikkusega teaduskonnas. Pidi mõjustama oma liikmeid kasvatavalt, et need ülikoolist väljudes võiksid edukate töötajajana viljakust näidata rahva usulise ning kõlbla elu tõstmisel. Seepärast ei kuulu seltsi mitte ainult õppijad ja õpetajad, vaid ka tegelikku ellu siirdunud akadeemilised kodanikud. Ja A. U. S-i vilistlaste majad üle meie kodumaa on etapid Seltsi ülesannete tõelistamisel meie rahva seas.

Just mainitud sihtjooned põhjustavad A. U. S-i korraldusis erisusi, milliseid pole tavaliselt akadeemilisiseltses. A. U. S-i juhatus on täielikult koosnenud üliõpilasist (välja arvatud ehk 1921. a. II semester, mil oli esimeheks näilikult üks õppejõududest). Teistesse akadeemilisseltsesse võivad kuuluda kõigi teaduskondade üliõpilased — A. U. S. on ent piiratud Usuteaduskonnaga. Samuti maksavad Seltsis erikorraldused liikmete suhtes tööst osavõtmise kohustusis. Üldiselt peab kõiki neid erisusi silmas pidades ütleva, et neis avaldub A. U. S-i teine põhiline iseloomujoon: intiimsus. Kuivõrt see on olnud Seltsi tööd ja tegevust edendavaks või takistavaks teguriks, ei kuulu otseselt antud käsitletu piirese. See joon on vägagi arusaadavil põhjusil esile tõusnud — kui silmas peame Seltsi eesmärke, milliste taotlemine paratamatult seob õppijat õpetajaga ja ellusiirdunud noore algajaga ligemalt, kui seda lubavad ametliku töö piirid.

Mis puutub ligemalt A. U. S-i juhatuse saamise ja kujunemisse, siis on siin mainitud erisus püsinud tänini. Alul muidugi kaheldi üliõpilasist koosneva juhatuse tööedukuses ja -oskuses. Veel 21. X. 1921 puudub kindel seisukoht. Esimehe koht on vakantne, selle funktsioone täidab abiesimees. Seisukorda kujuteldi nii, et esimehe kohuseid täidaks vormiliselt teaduskonna dekaan. Säärastest olukorrast aga loobutakse varsti ja 31. X. 1921. alates on juhatus täielikult koosnev üliõpilasist. Et see moodus Seltsi teaduslikku töötasapinda ei madaldaks, on kombeks, et teaduslikke läbi-rääkimisi referaat-koosolekuil juhatavad võimalust mööda asjaomased õppejõud.

Kuni 31. X. 1921 puudub Seltsil kindlam kodukord. Esimene, milline mainitud ajal vastu võeti, sisaldab 26 §§ ning on võrdlemisi üldine, seepärast ka aeg-ajalt täiendusis vajav. 26. XI 1924 võetakse vastu uus täiendatud kodukord. Aga sellelgi pole pikk iga: 1927. a. asendatakse see uue — praeguse A. U. S-i kodukorraga, — milles sisaldub juba 96 §§. Kodukorra kõrval on ka põhikiri üle elanud rea muuteid. Praegune põhikiri on registreeritud 27. II. 1925 Ülikooli Nõukogu poolt.

Seltsi teaduslikkugi tegevust läbib ajajooksul uusi seisukohti, kavatusi. Töö produktiivsus mõttes otsustatakse iga semestri jaoks koostada kindel tegevuskava, millisest põhimõttest senini on kinni peetud. Süvenemiseks teaduslikku töhe soovitatakse peale ettekandekoosolekute veel ellu kutsuda seksioone — vastavalt õppetoolidele. Ent ometi pole nende tegevust suudetud senini elustada. Küll on aga tööl olnud komisjonid eriküsimuste ja -ülesannete lahendamisel (vt. ka tegevusaruanne).

Teadusliku töö kõrval on huvi ja aega jatkunud ka muudele ettevõtetele. Otsitakse kontakti vilistlasiga, püütakse süvendada liikmete omavahelist läbikäimist jne. „Õhtute“ ja „koosviibimiste“ pidamine elustub varakult (1924. a. peale) — ning nendega ongi õieti alus pandud. A. U. S-i intiimistumisele. Hiljem ilmneb rida uusi vajadusi selle külje arengus. 1930. a. hakatakse tundma mitmesuguseil põhjusil tarvidust omavaheliste arusaamatuste lahendamismooduste järele ning selle süvenemisel viiakse läbi (on õieti läbi viimisel) aukohtu kord ja vastavad karistusnormid.

See oleks lühike tagasivaade A. U. S-i minevikule. Me võime tähele panna kolme asjaolu, mis läbib Seltsi senist elu: 1) tahet kujundada teaduslikku tööd vastavate ettekannete näol, 2) huvi ja võimaluste puudust iseseisvaks loovaks tööks ja 3) omapärast tungi (mis ent arusaadav ja õigustatu!) intiimistumisele.

PILK A. U. S-i KÜMNEAASTASELE TEGEVUSELE.

A. U. S-i olemasolu esimese aastakümne möödunult seisatume viivuks ning küsime senise töö ja seniste saavutuste järele. Järgnevate ridade, kokkuvõtete ja statistilise materjali ülesanne seisabki neile küsimusile vastamises. Ent ka mitte üksnes selles: olnud vaadelnult ning minevikuaruande sulgenult seisatume tuleva ees. Ka siin küsime. Ja ka siin tahame ja tohime antud kogemustehulgast otsida vastuseid — et seda julgemini silmitseda tulevikuperspektiive.

Koosseis.

Liikmeskonna suhtes annab üksikasjalisema pildi alljärgnev tabel.

Aastad	Tegevliikmed		Lihtliikmed	Mehi	Naisi	Üldarv
	Õppejõud	Üliõpilased				
1921	—	?	?	13	3	16
1922	—	?	?	?	?	19
1923	—	?	?	?	?	22
1924	—	10	19	20	9	29
1925	—	19	23	33	9	42
1926	—	17	26	36	7	43
1927	5	26	40	62	9	71
1928	5	26	33	56	8	64
1929	5	20	27	46	6	52
1930	5	26	40	65	6	71
1931 I	5	33	41	72	7	79

Võime konstateerida hüppelist tõusu liikmete arvus. Millest just on tingitud vahepäälised tagasitõmbumised — on raske kindlaks määrata. 1927. a. alates kuuluvad tegevliikmeskonda ka Usuteaduskonna eesti soost õppejõud, kes senini olid Seltsiga seotud vilistlasina. Samuti kanti vil! nimekirjast tegevliikmete nimekirja üle teaduslikud stipendiaadid — 1931. I pääle (3, tabelis koos tegevliikmetega).

Seltsil on oma vilistlaskogu, milline registreeris 13. IV 1927. iseseisva ühinguna. Käesoleval aastal on liikmete arv 57 — olles seega enese ümber koondav suuremat osa eesti soost kirikuõpetajaid.

Juhtimine.

Seltsi juhtimine on olnud viieliikmelise juhatuses käes, milline eranditult kogu aeg on olnud koosnev üliõpilasist. Seda — akadeemilisele seltsile üldiselt omapärast nähet — on tinginud ühelt-poolt õppejõudude töörohkus, mis neid on takistanud Seltsi elust ja tööst intensiivselt osavõtmises. Teisalt aga on just säält poolt rõhutatud soovi, et üliõpilased harjuksid sel teel iseseisvalt teotsema. Asutamisest käesoleva semestrini on Seltsi tegevuse eesotsas seisnud järgmised juhatused:

1921. I: esimees — O. Luberg, abiesimees — G. Rutopõld, sekretär — G. Kimmel, laekur — M. Vaher, raamatukoguhoidja — S. Aaslava.

1921. II: üks õppejõududest, A. Ein, S. Klaos, M. Põld, S. Aaslava.

1922. I: A. Ein, M. Vaher, A. Kõiv, S. Klaos, S. Aaslava.

1922. II: A. Grünberg, M. Põld, G. Kimmel.

1923. I: A. Grünberg, M. Põld, G. Kimmel, B. Ederberg, S. Aaslava.

1923. II: G. Kimmel, B. Ederberg, M. Arike, M. Ostrov, S. Aaslava.

1924. I: M. Ostrov, M. Arike, J. Muru, J. Treu, S. Aaslava.

1924. II: M. Ostrov, M. Arike, J. Jürgenson, J. Treu, S. Aaslava.

1925. I: M. Ostrov, M. Arike, J. Muru, J. Treu, S. Aaslava.

1925. II: J. Treu, M. Arike, V. Saksen, J. Taul, S. Aaslava.

1926. I: J. Muru, M. Odrak, J. Vollmann, J. Taul, K. Valdmann.

1926. II: J. Muru, J. Vollmann, R. Vernik, A. Janno, K. Valdmann.

1927. I: J. Taul, L. Kurrikoff, R. Vernik, J. Vollmann, M. Voimann.

1927. II: V. Saksen, L. Kurrikoff, R. Vernik, J. Vollmann, M. Voimann.

1928. I: R. Vernik, R. Uhke, Th. Varblane, J. Vollmann, A. Kriisa.

1928. II: H. Hamer, U. Blank, H. Masing, O. Pastik, A. Kriisa.

1929. I: H. Masing, K. Valdmann, M. Lillipuu, H. Siim, A. Kriisa.

1929. II: H. Masing, K. Valdmann, K. Tiedt, A. Pähn, A. Kriisa.

1930. I: H. Masing, K. Valdmann, K. Tiedt, A. Pähn, A. Kriisa.

1930. II: H. Masing, K. Valdmann, K. Tiedt, R. Uhke, J. Kiivit.

Käesoleva semestri juhatus on töörohkuse tõttu 6-e liikmeline: J. Kiivit, K. Tiedt ja Ph. Tammann, E. S. Teppan, J. Varik, M. Teder.

Nagu ülaltoodud loetelust näha — on juhatus oma koosseisult olnud võrdlemisi elastne, milline nähe iseenesest ei ole väga soodne pikemaajaliste ettevõtete suhtes ja kaugemate eesmärkide taotlemisel. Siiski on üksikuid isikuid ka mitmeid semestrid pidevalt kaasa töötanud. Mainigem neist vil! vil! Marta Arike't, J. Muru', M. Ostrov'it, J. Treu'd, J. Vollmann'i j. t., stipendiaadest mag. S. Aaslava't ja mag. H. Masing'ut — ning ksv! ksv! A. Kriisa't, K. Tiedt'i, R. Vernik'ut ja Krj. Valdmann'i. Olgu siinkohal neilegi tänu öeldud Seltsi töö edasiviimise eest.

Juhatused on 10 a. jooksul koosolekuid pidanud 79 korda; üksikasjalisemaid andmeid iga semestri kohta eraldi vt. koosolekute üldtabelist.

Koosolekud.

Seltsi tähtsamaiks tegevusavaldusiks osutuvad koosolekud, milliste liike ning arvu näeme vastavas üldtabelis.

Koosoleku liik	Aasta											Kokku
	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931 I	
Referaatkoosolekuid	—	5	8	4	11	8	15	10	10	14	6	91
Üldkoosolekuid . . .	6	4	3	10	9	9	13	7	6	6	3	76
Juhatuse koosolek. .	—	—	3	2	9	4	24	9	8	11	9	79
Erakoosolekuid . . .	—	—	—	1	6	3	4	4	2	3	2	25
Vil! koosolekuid . .	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
Komisj. koosolekuid	—	—	—	3	13	19	24	14	?	3	4	80
Kokku	6	10	15	21	49	44	81	45	27	38	25	361

Kahtlemata võtavad teaduslikud ettekande- ja vaieluskoosolekud (pääle referaatkoosolekute ka vil! vil! ja ksv! ksv! ühised koosolekud) arvu poolest esimese koha teiste — asjaajamiskoosolekute — kõrval, milline seisukoht kindlustub veelgi, kui peame meeles, et ka kaugelt suurem osa n. n. komisjonide koosolekuist kannavad enam-vähem teadusliku töökoosoleku märki. Kahjuks sunnib viimaste suhtes täpsamate andmete puudumine loobuma kindlate arvude fikseerimisest — on aga tõenõoline, et neid üksikuil semestrelil on olnud kaugelt enam.

Mis puutub referaatkoosolekuisse ligemalt, siis on nendegi arvus märgata kõikuvust. Senine üldsuund ent lubab oletada, et üksikud langused jäävad ajutisiks hingetõmbusiks üldise progressi teel, kuigi viimane seniste võimaluste alusel arvuliselt on piiritletud — semestri nädalate arvuga. Sisuliselt on neil koosolekuil käsitletud kõiki usuteaduse erialasid, vahete-vahel isegi kaldudes sellest väljapoole.

1. V. Kuljus — Usuline vaatlus Mt. 7. 15—23 põhjal (15. II 22.).
2. B. Ederberg — Sisemisjoni olu Wicherni järele (1. III 22.).
3. H. Laas — Sotsiaaldemokraatia ja ristiusk (21. III 22.).
4. Marg. Põld — Südametunnistuse narkoos kultuuridealide läbi (25. X 22.).
5. S. Aaslava — Buddhismist meie aja usuelus (17. XI 22.).
6. Salme Klaos — Eesti katekismuse kirjandus (29. XI 22.).
7. G. Kimmel — Prohvet Maltsvet (23. I 23.).
8. Marta Arike — Ignaatius Loyola pöördumine (12. IV 23.).
9. Prof. J. Kõpp — Eesti rahva usuolude uurimine (4. V 23.).
10. Ella Kurrikoff — Augustiini pöördumine (11. V 23.).
11. B. Ederberg — Usuteaduse üliõpilaste ülesanded praegusel ajal (3. X 23.).
12. Joh. Jürgenson — Õpetaja seltskonnategelasena (17. X 23.).
13. P. Nõmmik — Eestlased Läti Hindreku kroonika valgustusel (24. X 23.).
14. Joh. Treu — Tegelik armastustöö viisid Inglismaal (14. XI 23.).
15. J. Lääne — Läti Hindreku ristiuse vaated (28. XI 23.).
16. J. Aunver — Võitlus vaba rahvakiriku pärast Eestis (21. I 24.).
17. Marta Arike — Kirikuametikandjad eesti ilukirjanduses (27. II 24.).
18. G. Kimmel — Rudolf Kallas'e „Perekonnaraamat“ (19. III 24.).

19. Dots. E. Tennmann — Kiriku ühiskondline tähtsus (15. X 24.).
20. J. Muru — Lühike ülevaade Dante „Jumalikust komöödiast“ (5. XI 24.).
21. J. Taul — Dante isik tema teosest „Jumalik komöödia“ (12. XI 24.).
22. Salme Klaos — Metodisti kogudused Eestis (19. I 25.).
23. M. Ostrov — Andreas Knopken — esimene Liivimaa usupuhastaja (11. II 25.).
24. A. Janno — Katolitsism ja protestantism (11. III 25.).
25. V. Saksen — Milliseid kirikuõpetajaid vajab meie aeg — dr. Ihmels'i järele (18. III 25.).
26. Lydia Kurrikoff — Milliseid kirikuõpetajaid vajab meie aeg — Kutter'i järele (25. III 25.).
27. Miralda Odrak — Milliseid kirikuõpetajaid vajab meie aeg — Oehninger'i järele (25. III 25.).
28. J. Vollmann — Milliseid kirikuõpetajaid vajab meie aeg — M. Schian'i järele (2. IV 25.).
29. R. Vernik — Kiriku tüübid ja nende vahetõrge riigiga — ajalool. valgusel (14. X 25.).
30. Joh. Treu — Kas vabakirik või vabarahva kirik? Pilg praeg. seisuk. meil (14. X 25.).
31. J. Maior — Protestantline kirikumuusika (2. XI 25.).
32. K. Valdmann — Inspiratsiooni õpetus ehk mis mõttes on Piibel Jumala sõna? (9. XI 25.).
33. Miralda Odrak — Pastori tüüp kirjanik E. Zahn'i romaanis „Einsamkeit“ (16. XI 25.).
34. Amanda Muusekant — Ülevaade päästearmee arenemisajaloost (18. XI 25.).
35. H. Hamer — Päästearmee evangelisatsiooni meetod (18. XI 25.).
36. Minna Voimann — R. Tagore ilmavaade ta teose järele „Sādhanā“ (23. II 26.).
37. A. Allisov — Vaimulikkude meeste eluviisid katol. usu ajal Russovi kroonika järele (10. III 26.).
38. J. Hiie mets — Eesti keele tarvitamine katol. usu ajal (23. III 26.).
39. J. Hiie mets — Torma kihelk., kirikute ja mäl.-märkide ajaloost (22. X 26.).
40. Joh. Treu — Taani kiriku oludest (27. X 26.).
41. K. Valdmann — Jooni Põltsamaa kiriklikest esemest (3. XI 26.).
42. H. Unt — Kirjeldusi Türi kihelk. ajaloost ja tähts. mäl.-märgest (10. XI 26.).
43. H. Jäärats — Ahasveeruse legend, Fr. Helbig'i järele (17. XI 26.).
44. Joh. Jürgenson — Püha Antooniuse võitlused deemonitega (19. I 27.).
45. O. Pastik — Palvetamisest usuliste geeniuste elus (3. II 27.).
46. U. Blank — Rõngu kihelkonna ristiusu mälestusmärgest (9. II 27.).
47. S. Aaslava — Stuumiumi hädadest (16. II 27.).
48. M. Lillipuu — Müstika ja Uue Testamendi ristiusk (7. III 27.).
49. E. Peterson — Muistsed Tartu surnuaiad ja tähtsamaid Tartu surnuaedades maetud isikuid (16. III 27.).
50. Prof. E. Tennmann — Kiriku ja riigi moraal (24. III 27.).
51. Fr. Poolakes — Buddha ja Kristuse eetika (31. III 27.).
52. J. Taul — Kiriklikest ja usulisest oludest Taanis (12. X 27.).
53. A. Soosaar — Ajalooline ülevaade vooludest eesti kirikus (26. X 27.).
54. R. Uhke — Konservatiivne resp. vanaprotestantlik vool eesti kirikus (2. XI 27.).
55. Th. Varblane — Liberaalne resp. neoprotestantlik vool eesti kirikus (9. XI 27.).
56. A. Kriisa — Positiivne resp. neobibliistlik vool eesti kirikus (9. XI 27.).
57. J. Muru — Muiljeid usulisest elust Itaalias (30. XI 27.).
58. H. Hamer — Õpetaja Rudolf Kallas (17. I 28.).

59. H. Masing — Masora teksti ajalugu (1. II 28.).
60. Fr. Vann — Haapsalu St. Johannese ja St. Nikolai kirikud (8. II 28.).
61. A. Võso — Riik ja noorsoo usuline kasvatus (7. III 28.).
62. dr. C. Hoffmann — Ameerika koguduste elust (21. III 28.).
63. Minna Voimann — Ülevaade uuest vene religioonifilosoofiast (28. III 28.).
64. Salme Kokk — Usulised probleemid kaasaegses kirjanduses (25. IV 28.).
65. H. Siim — Seaduseusk ja evangeelne usk (9. XI 28.).
66. A. Vatter — Põltsamaa kihelk kirikulaulu, laulu- ja muusikakoorige arenemine, alates 1840. (16. XI 28.).
67. H. Masing — Deuteronomium ja kultuse tsentralisatsioon (22. I 29.).
58. O. Beifeldt — Surnute põletamisest muistses Eestis (13. II 29.).
69. Lydia Kurrikoff — Kristlikust üliõpilasliikumisest (6. III 29.).
70. K. Tiedt — Meie keskkoolinoorsoo usulisest tänapäevast (10. IV 29.).
71. H. Masing — Popol Vuhi mütoloogia ja metaloogika (17. IV 29.).
72. A. Hinno — Uue elu ja ilma alused (27. IX 29.).
73. R. Uhke — Noorsooküsimus Stockholmi ilmakonverentsil (16. X 29.).
74. H. Masing — Maagilise agnostitsismi tüüp V. T-s. (6. XI 29.).
75. M. Lillipuu — Protestantlik kutse mõiste ja selle tähtsus (13. XI 29.).
76. K. Tiedt — Muljeid esimeselt kirikl. noorsootöö kongressilt (20. XI 29.).
77. Alice Kutsar — Jõulude tekkimine ja areng (27. XI 29.).
78. K. Tiedt — Meie keskkoolinoorsoo usulisest tänapäevast (21. I 30.).
79. A. Pähn — Hingekarjase kutsest. (21. II 30.).
80. Margot Teder — Meie noorsoo suhetest Jumalale (28. II 30.).
81. H. Karm — Meie noorsoo suhetest Kristusele (7. III 30.).
82. A. Hinno — Hingekarjase kutsest. (14. III 30.).
83. V. Kirotar — Noorte suhe Piiblile (21. III 30.).
84. A. Abel — Noorsoost ja kirikust (28. III 30.).
85. J. Kiivit — Enesetapmistest (11. IV 30.).
86. H. Masing — Eskatoloogia tingimustik ja tüpoloogia (10. X 30.).
87. Ph. Tammann — Mida tuleks teha noorsoo usuliseks kasvatuseks? (17. X 30.).
88. K. Tiedt — Märkmeid H. Ranna esikteose „Keha ja vaim“ puhul (24. X 30.).
89. E. Teppan — Tõelistuva kristluse tingimusi (7. XI 30.).
90. R. Kannukene — Katoliiklik eskatoloogia (14. XI 30.).
91. J. Varik — Kristlus ja kultuur (21. XI 30.).
92. H. Masing — Jumal ja häda Vanas Testamendis (21. I 31.).
93. J. Audova — Moraaliõpetus prantsuse resp eesti kooles (6. II 31.).
94. Helene Taul — Ilmavaatelisi kajastusi eesti rahvaluules (13. II 31.).
95. N. Hindov — Piiskop Platoni elu ja töö (20. II 31.).
96. P. Koch — Messianistlikud ootused (27. II 31.).
97. Ph. Tammann — Destsendentsdogma teaduse ja Piibli valgusel (13. III 31.).
98. O. Juul — Uku isik ja Uku kultus muistses eesti usundis (27. III 31.).

Üldiselt — nagu seda näitab ka antud kronoloogiline referentide ja referaatide loetelu — vihjub, et esirindel sammuvad käsiteldud probleemide arvus sisult ajaloolised. Neile järgneksid enam-vähem tegelikku laadi harutlused (kutseküsimus, noorsooprobleemid jne.). Viimaseil aastail on kõne all olnud ka dogmaatilisi ja eetilisi küsimusi — ning üldisemat laadi kristluse kultuurprobleeme. Eriti viimast laadi teemad on diskussioonidel leidnud elavat vastukaja.

Referaatkoosolekuist osavõtjate arvus on raske kogu möödunud tegevusaja kohta isegi keskmist arvu märkida — kuna puuduvad ses suhtes varemate aastate üle täpsamad andmed. Viimaste semestrite kohta võime öelda, et osavõtjate keskmine kõigub 25—30 vahel.

Komisjonide töös on viljakamaid olnud oskussõnade komisjon — töoviljana pakkudes 1928. a. vihu „Usuteaduslisi oskussõnu“. Viimase uuendamiseks on ent kätte jõudmas viimane aeg. Kirjanduse (resp. raamatukogu-) komisjoni töö on seisnud peamiselt Seltsi raamatukogu varustamises.

Viimane koosneb käesoleval ajal 349 numbrist, sisaldades eneses mõndagi väärtuslikku teoloogilise kirjanduse alalt. Suureks abiks pääle tavalise ühekordse raamatukogumaksu igalt liikmelt (Kr. 1.—) on olnud raamatukogu soetamisel annetused — niihästi raamatute näol kui ka rahalise toetusena. Nii tuleks tänuga mainida eriti prof. H. B. Rahamäge ja vil! vil! M. Voimann'i, L. Raudkepp'i j. t. Suurema kogu raamatuid sai Selts ka kadunud vil! prof. Põllu kaudu prof. Kvačala raamatukogust ning paaril korral on seda rikastanud ka saadik dr. O. Kallas oma annetistega. Rahalist toetust seks otstarbeks on Selts saanud haridusministrilt (Kr. 250.—), Rockefeller Foundation'ilt (Kr. 287.—) ja härra piiskopilt vähema summa eriotstarbeks. — Pääle selle on kirjand. komisjoni ülesandeks olnud mitmel puhul kavatsetavate trükitööde eeltööde tegemine. Majanduslikud raskused on ent kõik need nõupidamised jätnud paberile. Mainigem vahest seda, et käesolev album ilmub komisjoni toetusel.

Pääle loeteldud komisjonide teotsevad ka peo- ja revisjonikomisjonid — esimene tarbekorral tegevusse astudes — teine regulaarselt igakordsel sem. tegevuse lõpetamisel ning erakordseil juhtumeil ka muul ajal.

Erilist tähelepanu tuleb omistada kiriklikkude mälestusmärkide registreerimistöole. Siin on Seltsi liikmed pea igal suvel olnud ametis ning paljude (arvult 28!) kodumaa kirikute ajalooliste väärtesemete kirjeldused, koopiad, äratõmbed ja ülesvõtted asuvad selle töö tulemusena Ristiusu Arkeoloogia Kabineti hoiul. Muidugi pole Selts siin toime saanud üksi omal jõul. 1926., 1927., 1928. ja 1930. a. saadi seks rahalist toetust Ülikoolilt.

Majanduslik seis.

Suuremaiks seltsi eduka töö ja ettevõtete hea kordamineku taustiks on olnud alati majanduslikud puudused. Liikmemaks (praegu Kr. 1.50 igalt liikmelt) suudab katta ehk üksnes tavalised kulud. Suureks abiks on olnud vilistlaskogu toetussummad — ja samuti ka — nagu eelpool juba mainitud — Ülikooli toetus mälestusmärkide registreerimistöode korraldamiseks. Alljärgnevad tabelid annavad ülevaate seltsi rahalisest seisukorrast 10 a. jooksul.

Tulud (kroonides).

	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930
Liikmemaksud .	20.—	17.85	24.75	41.—	100.—	64.—	114.—	85.50	64.—	107.85
Vilistlaskogu t.	—	42.50	43.—	40.—	71.—	118.—	—	40.—	60.—	110.—
Mitm. tulud . .	—	—	5.78	—	—	—	64.20	73.45	36.73	2.25
Kokku	20.—	60.35	73.53	81.—	171.—	182.—	178.20	198.95	160.73	219.50

Kulud (kroonides).

	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930
Kantselei, trüki- tööd	8.80	6.12	15.13	17.40	25.03	70.29	65.84	26.60	2.10	37.49
Ruumid, teen., koosviibim. . .	1.—	41.67	43.27	75.79	128.26	146.11	210.33	160.33	77.93	99.92
Mitm. kulud . .	—	—	—	3.80	6.95	38.73	137.11	185.33	217.46	21.28
Kokku	9.80	47.79	58.40	96.99	160.24	255.13	413.29	373.26	297.49	158.69

Lõpuks tuleks vihjata ka mõningaile erakorralisile ning uudisettevõttele. Esimesist mainigem 19. III. 1923. a. korraldatud kõnekoosolekut Ülikooli aulas, kus kõneles prof. O. Sild temale „Oberamnergau usuline näitemäng“, ja 1930. a. sügissemestril koos Usuteaduskonnaga ja Theologischer Verein'iga korraldatud Augustiini 1500. a. surmapäeva mälestusaktust Ülikooli aulas (16. XI.) ning samal aastal korraldatud pidulikku mälestusjumalateenistust Augustaana juubeli puhul (31. X). Edasi on pea igal aastal korraldatud mõningaid koosviibimisi, et nende kaudu süvendada liikmete ühistunnet ning vastastikust arusaamist. Selliseist mainigem esijoones vil! vil! ja ksv! ksv! iga-aastaseid ühiskoosolekuid usuteadlaste jaanuarikonverentsi ajal ja traditsiooniks saavat sügissemestri lõpupäevile langevat meeoleoluküllaseid jõuluõhtuid.

Palju kõneainet on sünnitanud ka kodukorras ettenähtud suvikonverentsid. Tegelikult on neid kogu 10-aastase tegevuse kestel peetud 2 — Sangastes ja Maarja-Magdaleenas; osavõtjate rohkusega ei või ent kiidelda kumbki. Ja peamiselt oligi see põhjuseks, mis sundis loobuma edaspidiste suvikonverentside korraldamise mõttest, ning — 1929. a. peale — otsustati neid pidada koos Kristliku Üliõpilasliiduga.

Ei saa siinkohal märkimata jätta ka A. U. S-i osavõttu kristlikust üliõpilastööst oma esindajate kaudu Kristl. Üli-

õpilasliidus. 1931. aastast peale võetakse viimase tööst ka ametlikult osa, kuna senini olid esindajad sääl päämiselt informatsiooni mõttes. Nii on aastad toonud järjest selgust teadvusse, et A. U. S-il on pääle ülesannete teaduslikul uurimistööl ka täita kui kristlikul organisatsioonil terve rida eriülesandeid — nii sisekui välistegevuses.

See oleks kõik, mida kohane loetella faktilise materjalina, „aruandena“.

Ning saavutised?

Kahtlemata pole A. U. S-i senist elurada ilustamas hiilgavaid ettevõtteid. Alul püstitatud eesmärgele pole kaugeltki veel jõutud — ent on püütud jõuda. Ning iga lühimgi samm, pisimgi pingutus nende suunas on väärtuseks omaette. Kui mitte muile, siis vähemalt neile, kes nende püüete keerises endas on tohtinud ja tohivad liikuda. Võib-olla on edusammude lühisuses süüdi ajutine eesmärkide tuhmumine, võib-olla edasisammujate eneste jõuetus — ent kindel on järgneva kahe teguri määratu takistavus seltsi lopsakamas edenemises. Üheltpoolt on see oma ruumide küsimusena järjest valusamaks päevakorrapunktiks osutunud, ning teisalt on seltsi teadusliku tegevuse vaid koosolekutega piiranud majanduslike võimaluste kitsa piirilisus. Protokollid ja semestritöökavad teavad sageli kõnelda tähelepanuväärivaist kavatsusist (publikatsioonid, aegkiri jne.). Kõik need on pidanud lihtsalt võimaluste puudumisel jääma paberile — ootama helgemaid päevi.

Kui nüüd pilgu julgeme heita tuleviku kaugustele, siis arenevate perspektiivide suurus ja sügavus oleneb suurel määral majanduslikest tingimustest. Kahtlemata tuleb senist tööd jätkata kõige kõrgemal tasemel. Ka mõndagi uut peaksid tooma järgnevad ajad. Teadusliku töö süvendamiseks tuleks kiires korras realiseerida varemgi kõne all olnud tööringide põhimõtte — kuna referaatkoosolekuist üksi ometi ei piisa igale. Kuidas seda ligemalt läbi viia, on muidugi vastavate korralduste kaalutlustulipunkt. Ka on viimane aeg algamiseks kirjastamistööga: esialgse rahu puuduse võidakse riskerimisjulgusega — omalt poolt; aga võibolla astuvad appi tarbekorral ka vilistlaste kogenumad käed. Ent põhilisemad lootused paneb A. U. S. uue aastakümne alates lõikuse Issanda õnnistusküllase abi pääle.

LÕPPSÕNAKS.

Kõikidele sõpradele saadab AUS käesoleva brošüürikese ter- vitustega ja tänuga kaasatöötamise ja kaasatundmise eest 10 aasta kestel. Kestku see töö ja tunne tihedamalt ja elavamalt veel tule- vail aastail!

Kümne aasta elamused kaovad minevikku. Korraks oleme pööranud oma näo nende rajamisaastate muredele ja rõõmudele, et jälle pöörduda lahtisi silmi sinna kaugusesse, kuhu suunatud me rahva ja kiriku tee. Me minevikus samuti kui olevikus on palju võltsi ja võõrast, millest parema tuleviku nimel, parema ini- mese pärast tuleb vabaneda. Ja palju tuleb rajada koos alusega me omariikluse ja rahvakiriku pinnal. Ükski rahvas ei kasva üleöö ümber siseselt ja ükski püsivam saavutis pole lihtsa, sooviva käe- liigutuse tagajärgi. See nõuab tööd, üksmeelset, rasket, ennast- salgavat. Sellele tööle läheb vastu, sellest tahab jõukohaselt võtta osa AUS. Oleme teadlikud, et aeg toob uusi ülesandeid ja nõuab meilt pingutusi sellel teel püsimiseks, millist määravad ja tähis- tavad aated ja millisel sageli me sammu pidurdab ja raskendab elu oma tõsiduse ja vastoludega. Kuid me teame ka, et möödunud 10 aastat pole me luigelaul, haripunktile jõudmine. See on lendu- igatsevate tiibade esimesi liigutusi, nende sirutamine, eneseusal- duse võitmine, senise aluse tundmaõppimine, — et usus Kõigekõr- gema abile järgnevail aastail ja aastakümneil jõuda kaugemale iga- veste tähiste poole, kartmata vaeva ja arvestamata aega.

Kindlas veendumuses, et ka tulevikus leiame soojalt kaasa- tundvaid südameid ja südamlikult vastusirutatud käsi, astub AUS järgnevasse aastakümnesse. Andku taevane Isa meile jõudu ja õnne! Valitsegu alati hoolas ja sõbralik koostöö me usualal teot- sejate vahel!